

Більшого поширення в країнах Європи отримали облигації із іпотечним покриттям (mortgagecovered bonds), які відносяться до більш широкого класу цінних паперів, що отримали загальну назву – облигації з покриттям (covered bonds). Для такого типу цінних паперів є характерною наявність у їх власника права вимоги безпосередньо у первинного кредитора. Тобто використовується методика балансової сек'юритизації активів, яка передбачає емісію цінних паперів, забезпечених пулом банківських активів, які продовжують залишатися на балансі банку-емітента. Усі ризики в такій операції перерозподіляються за рахунок використання різних структурованих фінансових інструментів. Одночасно з цим банк здійснює емісію боргових цінних паперів (облігацій), які гарантують їх власникам першочергове право вимоги на ці активи в разі банкрутства емітента [3].

Класичним видом облигацій із іпотечним покриттям є німецькі закладні листи (Pfand Briefe), які разом із публічними облигаціями є найбільшим сегментом ринку інструментів із фіксованою доходністю. Німецький ринок Pfand Briefe є найбільшим ринком облигацій в Європі та займає 6 місце в світі після ринків державних облигацій США, Японії, ринка іпотечних облигацій США, комерційних паперів США і муніципальних облигацій США [4].

Дослідження світового досвіду ринку іпотечного кредитування дозволяє стверджувати, що т.з. «американська модель» забезпечує більш широкі можливості притоку капіталу. Основним недоліком такої моделі є її залежність від загального стану фінансового ринку та необхідність безперервного залучення коштів для рефінансування, наслідком чого є як значні піднесення так і кризові явища.

Європейський досвід ринку іпотечного кредитування характеризується відсутністю єдиних норм щодо функціонування іпотечного ринку. Основним джерелом фінансування іпотечних кредитів є депозити та випуск іпотечних облигацій. Банківські іпотечні облигації являються одним із важливих сегментів європейського ринку капіталу, разом із публічними облигаціями вони є найбільшим сегментом ринку інструментів із фіксованою доходністю.

Література:

1. Рубцов Б.Б. *Современные фондовые инструменты финансирования ипотечных кредитов* / Б.Б. Рубцов // *Рынок ценных бумаг*. – 2006. – № 6.
2. *Банковские ипотечные облигации – различные структурные модели эмитентов в Европе*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://review.cbonds.info/article/references/457/>
3. Ткачук Н.М. *Сек'юритизація банківських активів: характерні типи та особливості проведення*. / Н.М. Ткачук // *Фінанси, банки, інвестиції*. – 2012. – №2.
4. Прокопенко В.Ю. *Особенности и разновидности применения облигации с ипотечным покрытием в европейских государствах* / В.Ю. Прокопенко, И.О. Святокум // *Проблемы экономики*. – 2015. – №1. – с. 280 – 284.

ВИКОРИСТАННЯ ВПЛИВУ ОПОДАТКУВАННЯ НА ІНТЕНСИФІКАЦІЮ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Українська податкова система є однією із найскладніших і найобтяжливіших у світі за показниками кількості платежів та часових витрат на адміністрування. Велика кількість бюрократичних процедур, фіскальний тиск з боку податкових органів поряд із корумпованістю державних службовців та низькою культурою сплати податків у суспільстві є ключовими перешкодами ведення бізнесу та створення передумов для тінізації економіки.

Тому на сьогодні визріла необхідність негайного реформування податкової сфери. Це зумовлено тим, що, з одного боку, країна перебуває в складній фінансово-економічній ситуації і об'єктивно вирішити ці проблеми можуть лише кардинальні реформи. А з іншого боку, в результаті політичних подій, що відбулися, суспільство та бізнес надає сьогодні владі кредит довіри на проведення непопулярних рішень для одержання довгострокового ефекту.

Для цього система державного регулювання передусім здійснює розробку та встановлення певних правил, дотримання яких є обов'язковим для всіх суб'єктів господарської діяльності. Тобто, держава, формуючи економічне, інституційне, організаційне і правове середовище господарювання, визначає певні допустимі та загальноприйняті межі діяльності суб'єктів господарювання та правила господарської поведінки. Однією з найважливіших і найбільш ефективних складових державного регулювання є податкове регулювання, об'єктами якого виступають соціально-економічні процеси на макро-, мезо- та макрорівнях. Податкове регулювання розглядається як сукупність заходів непрямого впливу держави на розвиток виробництва шляхом зміни норми вилучення до бюджету за рахунок пониження або підвищення загального рівня оподаткування: ставки індивідуального прибуткового податку податку на прибуток підприємств, непрямих податків.

По-перше, податкове регулювання є матеріалізацією регулятивної функції податків, передбачає свідоме використання податків як системи стимулів і стримувань поведінки економічних суб'єктів для зміни структури економіки, своєрідними підфункціями податкового регулювання виступають стимулююча і стримуюча, які в результаті формують перерозподільний ефект податків. При цьому, ключовим завданням є збалансування інтересів держави та платників податків.

По-друге, реалізація регулятивної функції оподаткування передбачає певний набір форм, методів та інструментів. Податкове регулювання, за допомогою притаманних йому методів і важелів, дозволяє досягти більш

ефективного використання матеріальних і фінансових ресурсів, інтенсифікувати інвестиційну та підприємницьку активність, узгодити інтереси різних суб'єктів господарювання, прошарків населення, центральних і регіональних рівнів державного управління.

По-третє, податкове регулювання – це процес, на відміну від регулюючої функції податків, яка являє собою явище. При цьому, варто підкреслити, що податкове регулювання є цілеспрямованим процесом, скерованим на отримання певних результатів, а саме, досягнення конкретних цілей соціально-економічного розвитку та вирішення конкретних завдань.

Цільова спрямованість податкового регулювання, як гнучкого методу державного регулювання, залежить від конкретних соціально-економічних умов. Їх застосування спрямоване на досягнення стратегічних та основоположних цілей соціально-економічної системи, які, зазвичай, не можуть бути отримані в тому ж періоді, в якому реалізується регулювальний вплив. До них належать, наприклад, стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів господарської діяльності, заходи податкової політики, спрямовані на детінізацію економіки й легалізацію об'єктів оподаткування тощо.

Більше того, окремі вузькогалузеві дослідження вивчають вплив податкового регулювання на досягнення окремих цілей. Під податковим регулюванням інвестиційної активності треба розуміти здійснення державою за допомогою механізмів оподаткування певних заходів, спрямованих на регулювання обсягів, якості й напрямів інвестування суб'єктів господарювання всіх форм власності, досягнення рівноваги між попитом і пропозицією на інвестиційному ринку.

По-четверте, податкове регулювання, як процес реалізації регулюючої функції, потребує певних дій з боку органів, перш за все, законодавчої влади.

Усвідомлення можливості впливу податків на ті чи інші соціально-економічні процеси ще не є достатнім. Для того, щоб досягти бажаних результатів у сфері соціально-економічного розвитку, необхідними є активні дії, які «запускають» та підтримують процес податкового регулювання. Податкове регулювання – це діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації стягнення податків і податкових платежів, абор комплекс дій державних органів, спрямованих на зміну параметрів податкової системи та податкового механізму з метою досягнення певних соціальних та економічних цілей.

Виходячи із зазначеного вище, під податковим регулюванням слід розуміти свідомий, активний та цілеспрямований вплив держави на учасників економічних відносин за допомогою елементів податкової політики з метою досягнення бажаних соціально-економічних результатів.

У сфері оподаткування перетинаються інтереси держави та платників податків. Зважаючи на пріоритетність фіскальної функції податків, держава зацікавлена у збільшенні загальної суми податків і зборів, що

надходить у формі доходів у бюджети всіх рівнів і державні цільові фонди. Однак, надмірне підвищення податкового навантаження (пріоритет інтересів держави) позбавляє платників стимулу до розвитку й розширення масштабів діяльності, що веде до таких негативних наслідків, як пригнічення підприємницької ініціативи й стагнації, ухилення від оподаткування та тіньової економіки.

Інтереси платників податків навпаки полягають у мінімізації витрат, у т.ч. і витрат на сплату податків, тому лібералізація оподаткування через зниження податкового навантаження об'єктивно сприяє зміцненню фінансової бази платників податків, насиченню ринку товарами і послугами та створенню конкурентного середовища. Зростають теж витрати на оплату праці, що забезпечує підвищення рівня добробуту працюючих осіб і їх споживання. Все це стимулює розширення сукупного попиту, що є найважливішим чинником стабільного економічного розвитку.

Як відомо, метою соціальної діяльності держави є забезпечення високого рівня та якості життя її громадян. Таким чином, інтереси держави не є однорідними і не обмежуються тільки фіскальними інтересами, які суперечать інтересам платників податків. Фіскальна складова державної податкової політики забезпечує джерела фінансування прямих державних видатків на реалізацію необхідних соціальних програм та забезпечення ключових функцій з підтримання обороноздатності, безпеки, правопорядку, державного управління тощо. Водночас, держава зацікавлена у зростанні добробуту громадян шляхом забезпечення умов економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності національних товаровиробників, що є основою для збільшення реальних доходів населення, оплати праці та розвитку суб'єктів господарювання.

У зв'язку з цим, обґрунтоване зниження податкового навантаження в перспективі може позитивно позначитися на обсязі податкових надходжень до бюджету, оскільки обумовлене ним збільшення масштабів діяльності платників податків розширює базу непрямого оподаткування, а зростання прибутку підприємств і виплат на оплату праці забезпечує зростання податкових надходжень від прямих податків і зборів.

Проте надмірна лібералізація оподаткування передбачає скорочення доходів держави, що веде до неможливості в повному обсязі фінансувати поточні державні соціальні й економічні програми, тобто, до обмеження загальнонаціональних інтересів. Крім того, використовуючи податкові надходження, держава може спрямовувати капітал з тих галузей виробництва, які меншою мірою задовольняють невідкладні суспільні потреби, у ті галузі, розвиток яких створить підґрунтя для вирішення принципово важливих для суспільства в цілому проблем та підняття економіки на якісно новий рівень.

Таким чином, за допомогою податкових надходжень держава може реформувати структуру суспільного виробництва.

Вилучення державою за допомогою податків частини індивідуальних

доходів призводить до зменшення споживчих витрат та індивідуальних інвестиційних витрат, таким чином, змінюючи структуру сукупного попиту в країні. Проводячи певну податкову політику, держава змінює також і державний попит на продукцію окремих галузей і компаній, а, отже, створюючи для них ринки збуту, стимулює їхній розвиток. Крім того, за рахунок податкових надходжень створюється і фінансується державне виробництво суспільних товарів і послуг.

Таким чином, метою державної податкової політики є встановлення такого оптимального рівня й умов оподаткування, які забезпечують баланс фіскальної і регулятивної функцій, баланс інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>.

2. Закон України «Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні» від 27 березня 2014 року №1166-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1166-18>.

3. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей уточнення податкових зобов'язань з податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість у разі застосування податкового компромісу» № 4930 від 26.05.2014р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4930&skl=8.

4. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: монографія / за заг. ред. Л.Л. Тангул; Нац. унів-т ДПС України. – Ірпінь, 2012. – 515 с.

5. Варналій З.С. Підвищення ефективності податкової політики як чинник конкурентоспроможності підприємництва в Україні / З. С. Варналій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2009_19/zb19_04.pdf.

УДК 336.71

*Манжос С.Б., доцент,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

СТАБІЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ШЛЯХОМ ПІДВИЩЕННЯ ДОВІРИ ДО БАНКІВ

Банківська система є ключовою ланкою економіки, що має здійснювати розрахунки між фізичними особами, суб'єктами господарювання та державою, забезпечувати залучення коштів вкладників, їх подальше надання позичальникам в якості кредитних ресурсів та своєчасний розрахунок як з позичальниками, так і з вкладниками. Цьому сприяє підвищення їх довіри до банків та прозорість діяльності Національного банку.

У 2014-2015 рр. Банківська система України стикнулася із найбільш глибокою кризою за часи свого існування. До початку поточної кризи,